

نمونه سوالات درس اول

۱. منظور و معانی مختلف واژه تاریخ را با ذکر مثال بنویسید. ۳ مورد
۲. الف) مفهوم علمی تاریخ را بنویسید.
- ب) هدف علم تاریخ چیست؟
۳. ثبت و نگارش وقایع تاریخ در واقع از چه زمانی شروع شد. قدیمی ترین متن تاریخی در کجاست و در این باستان چطور .
۴. تاریخ نگاری به مفهوم کامل آن چگونه شروع شد و در این رابطه مورخین اروپایی چگونه عمل کردند؟
۵. تاریخ نگاری در دوره اسلامی چگونه بود. مورخین به چه مسائلی بیشتر می پرداختند و از چه مسائلی غافل بودند.
۶. پیشرفتهای علمی دوره رنسانس چه تحولی در تاریخ نگاری پدید آورد کوتاه بنویسید.
۷. دو ویژگی تاریخ نگاری نوین را با ذکر مثال کوتاه بنویسید.
۸. زمینه های پیدایش تاریخ نگاری نوین در ایران چگونه فراهم گشت.
۹. در رابطه با زمینه های تاریخ نگاری جدید اقدامات دارالطباعة دولتی و دارالترجمه همایونی را بنویسید.
۱۰. تأثیر فعالیتهای علمی باستان شناسی را بر تاریخ نگاری جدید بنویسید.

۱۱. نظرات فتح علی خان آخوندزاده و میرزا آقا خان کرمانی را در نقد تاریخ نویسی سنتی جداگانه

بنویسید.

۱۲. در زمینه تاریخ نگاری جدید با استفاده از چه روش‌هایی و از تحقیقات چه علمی بهره‌مند شدند.

۱۳. گسترش مدارس جدید و دانشگاه‌ها چگونه در گسترش تاریخ نگاری جدید تأثیر به سزائی داشته‌اند.

۱۴. از فوائد تاریخ منبع، شناخت و تفکر را کوتاه بنویسید.

۱۵. از فوائد تاریخ، بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده را کوتاه بنویسید.

۱۶. مطالعه تاریخ به ما چه کمکی می‌کند.

۱۷. از فوائد تاریخ، حس میهن دوستی و هویت ملی را کوتاه بنویسید.

۱۸. شناخت گذشته چه کمکی به پایداری و هویت ملی هر کشوری می‌کند.

۱۹. مطالعه و بررسی گذشته، ما را به حفظ و نگهداری چه مسائلی متوجه می‌کند.

۲۰. گاه شماری چگونه چگونه نظامی است و با کدام علوم ارتباط دارد. برخی از دستاوردهای گاه

شماری را نام ببرید.

۲۱. در گاه شماری جهانی، مردمان بین النهرین و مصریان پیشگام بودند در همین دو منطقه گاه

شماری چگونه بود.

۲۲. در دوره هخامنشی و اشکانی چگونه گاه شماره‌ای متداول بوده است.

۲۳. گاه شماره در دوره ساسانیان را شرح دهید.

۲۴. در ایران دوره اسلامی چگونه گاه شماره‌ای معمول گردید.

۲۵. خط زمان را تعریف کنید و اهمیت آن را بنویسید.

۲۶. نقش پذیری و تأثیر پدیده های طبیعی و اقلیمی (جغرافیا) بر تحولات تاریخی را از نظر هردوت و

ابن خلدون جداگانه بنویسید.

۲۷. در چند دهه اخیر ارتباط تاریخ و جغرافیا بیشتر از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. شرحی

کوتاه در همین زمینه بنویسید.

۲۸. باستان شناسی را تعریف کنید. باستان شناس کیست و چگونه عمل می کند.

۲۹. چگونه باستان شناسی و علم و تاریخ روابط تنگاتنگی با هم دارند؟ در ضمن مطالعات باستان

شناسی متکی به چیست .

۳۰. باستان شناس چگونه به مطالعات تاریخی و مورخان کمک می کند

۳۱. امروزه باستان شناسان برای تعیین سن آثار باستانی از کدام روش ها استفاده می کنند.

۳۲. موزه چه مکانی است و از چه نظر اهمیت دارد . مهم ترین موزه ایران چه نام دارد. چهار موزه معتبر

جهانی را نام ببرید و بنویسید در کجا هستند.

پاسخ سوالات درس یک

۱. بنیانگذاری غزنویان چگونه صورت پذیرفت؟ کوتاه بنویسید.

سوال (۱)

۱-۱ گاهی منظور از آن مجموعه حوادث و رویدادهایی است که یک فرد را یک جامعه از سر گذرانده

است.

۱-۲ گاهی منظور از آن علم و روش‌های علمی است که به وسیله آن رویدادهای گذشته براساس

شواهد و مدارک بررسی و تحلیل می‌شود.

۱-۳ گاهی منظور از تاریخ تعیین روز - ماه و سال یعنی همان تقویم سالانه که همه با آن آشنا

هستند.

س (۲)

۲-۱ تاریخ در مفهوم علمی‌اش دانش است که به بررسی جنبه‌های مختلف زندگی افراد و جوامع

انسانی می‌پردازند.

۲-۲ علت‌ها و انگیزه‌ها و نیز نتایج و پیامدهای اندیشه‌ها و اعمال آنان را جستجو و تحلیل می‌کنند.

۲-۳ هدف علم تاریخ شناخت و آگاهی نسبت به زندگی گذشته (اجتماعی) شامل تمامی جنبه‌های

فکری - سیاسی و نظامی ... حقوقی زندگی انسانها می‌شود.

س (۳)

۳-۱ پس از اختراع خط در حدود ۵۰۰۰ سال پیش

۳-۲ سنگ نوشته‌ای به خط کهن مصری است.

۳-۳ از دوره هخامنشیان و ساسانیان سنگ نوشته‌ای باقی مانده است که نشان از توجه ایرانیان به

ثبت و ضبط وقایع تاریخی دارد.

س (۴)

۴-۱ از قرن پنجم قبل از میلاد در یونان با ظهور مورخ بزرگی مانند هردوت که پدر تاریخ لقب گرفته

است آغاز شد.

۴-۲ رومی‌ها راهی که هردوت آغاز کننده آن بود ادامه دادند و فن تاریخ نویسی را تکامل بخشیدند.

س (۵)

۵-۱ در دوره اسلامی تاریخ نویسی در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیری داشت.

۵-۲ کتاب‌های تاریخی ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد شمار زیادی از مورخان مانند

طبری و بیهقی و ... ایرانی بودند.

س (۶)

۶-۱ در اروپا به تدریج علم تاریخ نیز متحول شد و خیره نویسی در تاریخ نویسی پدید آمد.

۶-۲ اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع و استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان-

پذیری بود.

س (۷)

۷-۱ علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان محدود نمی‌شد. بلکه همه ابعاد فرهنگی و

اجتماعی و ... جوامع گذشته را در بر می‌گیرد.

۷-۲ به همین دلیل و پژوهش‌های نوین تاریخی تمام جنبه‌های زندگی مردمان گذشته مورد بررسی و

مطالعه قرار می‌گیرد.

۷-۳ علم تاریخ به ثبت و نقل رویدادها گذشته بسنده نمی‌کند. بلکه زمینه‌ها و علت‌ها و نتایج حوادث

تاریخی بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند.

۷-۴ مثال : در سقوط ساسانیان فقط به توصیف جنگهای نمی‌پردازد بلکه زمینه‌ها، علل سیاسی -

نظامی و پیامدهای آن بررسی و تحلیل می‌شود.

س (۸)

۸-۱ جنگهای ایران و روسیه در زمان فتح علیشاه توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب

جلب کرد.

۸-۲ آنان با مقایسه وضعیت ایران و غرب در جستجوی پیشرفت جوامع غربی و عقب ماندگی جامعه

ایران برآمدند.

س (۹)

۹-۱ در دوره ریاست اعتماد السلطنه مورخ مشهور دوره ناصرالدین شاه آثار فراوانی به فارسی ترجمه

شد.

۹-۲ نوشته های تاریخی قابل توجهی از زبان اروپایی به زبان فارسی ترجمه شد و مطالعه آنها اندک

اندک تاریخ نگار سنتی مورد انتقاد قرار گرفت .

س (۱۰)

۱۰-۱ از کتیبه بیستون و طاق بستان رمزگشایی شده و اطلاعات دقیق و جدیدی درباره تاریخ ایران

به دست آمد.

س (۱۱)

۱۱-۱ آخوند زاده با اینکه مورخ؟؟؟ تاریخ نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.

۱۱-۲ میرزا آقاخان کرمانی نیز در رواج تاریخ نگاری جدید گام های مؤثری برداشت.

۱۱-۳ میرزا آقاخان اروپایی با بررسی سیر حوادث و مطالعه علل و نتایج رویدادهای تاریخی به قوانین

جدیدی دست یافتند که آنرا (حکمت تاریخی) نامیدند .

س (۱۲)

۱۲-۱ پژوهشگران از روش تحقیق علمی - بهره برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و نقد آنها

رویدادهای تاریخی را ارزیابی می کنند.

۱۲-۲ و از علومی چون باستانشناسی - زبان شناسی - جغرافیا - جامعه شناسی و اسطوره شناسی در

مطالعه تاریخی بهره مند شدند.

س (۱۳)

۱۳-۱ به ترویج و توسعه پژوهش علمی تاریخ کمک شایانی کرد.

۱۳-۲ علاوه بر این با ایجاد مراکز تحقیقاتی در حوزه مطالعات تاریخی و نیز تألیف و ترجمه و نشر

کتاب موجب گسترش و ارتقای روش تاریخ نگاری جدید گردید.

س (۱۴)

۱۴-۱ با کاوش در گذشته می توان از تجربیات و اندیشه مردمان گذشته برای تقویت قدرت شناخت و

تفکر

بهره گرفت.

۱۴-۲ علاوه بر این جستجوی شواهد و مدارک تاریخی تحلیل و تغییر علتها آثار و نتایج رویدادها قوه

درک و مهارت اندیشه ورزی را افزایش داد.

۱۴-۳ در قرآن کریم آیات بسیاری است که انسان را به مطالعه سرگذشت دعوت کرده و تاریخ را به

عنوان یک منبع منجر برای کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند.

۱۴-۴ در سوره اعراف آیه ۱۷۶ آمده است (قصه گذشتگان با ایشان بگوی باشد که تفکر کنند)

س (۱۵)

۱۵-۱ آگاهی تاریخی به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده کمک می‌کند.

۱۵-۲ رویدادهای تاریخی اگر چه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند اما آثار و نتایج آن

رویدادها گذشته حال و آینده را به یکدیگر پیوند می‌دهد.

۱۵-۳ برخی حوادث به عنوان نمونه ظهور اسلام و گسترش آن - جنگهای صلیبی - پیامبران الهی و

شخصیت‌های مهم تاریخی چون افلاطون - ابن سینا و امام خمینی (ره) نه تنها مردمان عصر خویش بلکه

نسل‌های متمادی بشر را تا به امروز تحت تأثیر قرار داده است.

س (۱۶)

۱۶-۱ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت چه شرایطی به

وجود آمده‌اند و به وضعیت امروزی رسیده‌اند.

س (۱۷)

۱۷-۱ مردمانی که برای نسل‌های متوالی سرگذشت مشترکی داشته‌اند در شادی‌ها و تلخ کامی‌ها،

شکست‌ها و

موفقیت‌ها شریک بوده‌اند به طور طبیعی نسبت به سرزمین خود نوعی احساس علاقه و دلبستگی می-

کنند.

س (۱۸)

۱۸-۱ شناخت گذشته به ما کمک می‌کند که درس درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و

بدانیم که بوده‌ایم و چگونه به جایگاهی هم اکنون هستیم رسیده ایم.

۱۸-۲ زبان فارسی و فرهنگ ایرانی نقش زیادی حفظ موجودیت ایرانیان در طول تاریخ داشته است.

۱۸-۳ نیاکان ما با اتکا به چنین آگاهی و دل‌بستگی به زبان و فرهنگ خویش بوده است که توانسته‌اند

در برابر حوادث مهمی چون حمله اسکندر و مغول و ... دوام بیاورد و مانع فروپاشی جامعه و فرهنگ ایرانی

شوند.

س (۱۹)

۱۹-۱ بررسی گذشته میراث فرهنگی را به ما نشان می‌دهد که میراث فرهنگی را بخشی از هویت و

شناسنامه ملی بدانیم و در حفظ و نگهداری آن کوشا باشیم.

س (۲۰)

۲۰-۱ گاه شماری نظامی است که انسان برای اندازه‌گیری دقیق زمان (ماه و سال) ابداع کرده است.

۲۰-۲ ابزارهایی مانند ساعت آفتابی - آبی - شنی و وسیله‌ای پیچیده‌ای مثل اسطرلاب .

س (۲۱)

۲۱-۱ در بین النهرین به خصوص در میان بابلی‌ها (گاه شماری خورشیدی - قمری) رایج بوده است.

۲۱-۲ مصریان نیز گاه شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند و سال را به ۳۶۵ روز و یک چهارم

شبانه روز محاسبه می‌کردند.

س (۲۲)

۲۲-۱ محتوای سنگ نوشته‌های بیستون و تخت جمشید نشان می‌دهد که گاه شماری (خورشیدی-قمری بابلی) در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است. اما براساس فرهنگ و آئین ایرانی نام گذاری شده بود.

۲۲-۲ در دوره اشکانی گاه شماری (بابلی و سلوکی و اوستائی) متداول بوده است.

س (۲۳)

۲۳-۱ در دوره ساسانیان گاه شماری اوستائی گاه شماری دینی زرتشتیان محسوب می‌شد. در ایران رایج بود.

۲۳-۲ در این گاه شماری سال به ۱۲ ماه سی روز تقسیم می‌شد ۵ روز آخر را پنجه می‌نامیدند و به ماه دوازدهم اضافه می‌کردند.

۲۳-۳ در این گاه شماری چون سال ۳۶۵ روز محاسبه میشد در هر ۱۲۰ سال یک ماه به سال آخر اضافه می‌کردند بدین وسیله عقب ماندگی جبران میشد.

س (۲۴)

۱۴-۱ در ایران دوره اسلامی گاه شماری (ه. ق) رایج بود اما در کنار آن گاه شماری یزدگردی و جلالی و هجری خورشیدی نیز رواج داشت.

۲۴-۲ گاه شماری جلالی یکی از دقیق‌ترین گاه شماری جهان است. در ضمن از سال ۱۳۰۴ گاه شماری هجری و خورشیدی در ایران رسمیت یافت.

س (۲۵)

۲۵-۱ خط زمان ابزار مناسبی که بوسیله آن می‌توان رویدادهای یک دوره و یا دوره‌های مختلف تاریخی به ترتیب زمان وقوع آنها بر روی نمودار نشان داد.

۲-۲۵ نظم و ترتیب رویدادها که به آن گاه شماری (کرونولوژی) می‌گویند در مطالعه و پژوهش

تاریخی اهمیت فراوان دارد.

س (۲۶)

۱-۲۶ هرودت مورخ مشهور یونانی به منظور نگارش کتاب تاریخ خود به مصر و فینیقیه مسافرت کرد

و از نزدیک شرایط اقلیمی (آب و هوا) را بررسی نمود.

۲-۲۶ ابن خلدون مورخ تونس‌سی بخشی از کتاب (العبر) خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ -

اخلاق - و رفتار آدمیان اختصاص دارد.

س (۲۷)

۱-۲۷ در این مورد جغرافیایی تاریخی گسترش بیشتری یافته است. زیرا جغرافیای تاریخی به مطالعه

سرزمین‌های گذشته می‌پردازد.

۲-۲۷ لذا تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی چون شکل‌گیری تمدن‌ها -

شکل‌گیری تمدن‌ها - مهاجرت‌ها - گسترش راه‌ها مطالعه می‌کند.

س (۲۸)

۱-۲۸ باستانشناسی علمی است که آثار باستانی و تاریخی را به منظور شناخت و فرهنگ و شیوه

زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته مطالعه و بررسی می‌کند.

۲-۲۸ باستان شناس کسی است که براساس آثار باقی مانده از بشر گذشته انسان‌ها و جوامع انسانی

به ویژه تغییرات فرهنگی را در طول زمان بررسی و تحلیل می‌کند.

س (۲۹)

۱-۲۹ از یک سو باستان شناس از نوشته مورخان برای شناسایی - کشف آثار و مکان‌های باستانی بهره

می‌برد.

۲-۲۹ از سوی دیگر نتایج کاوش‌های باستان شناسان منبع ارزشمندی برای تحقیق مورخان به شمار

می‌رود و به کاوش‌های باستان شناسی مربوط است.

س (۳۰)

۱-۳۰ از یک سو منابع نوشتاری مکتوب برای شناخت کامل این دوره مخصوصاً اوایل آن کافی نیست.

۲-۳۰ از سوی دیگر عمده اطلاعات منابع نوشتاری مربوط به رویدادهای سیاسی - نظامی و شرح

اقدامات فرمانروایان است.

س (۳۱)

۱-۳۱ از روش (راديو- کربن) و شیوه پیشرفته تری موسوم به (پتاسیم- آرگون) استفاده می‌شود.

س (۳۲)

۱-۳۲ موزه مهم‌ترین مکان گردآوری - نگهداری - مرمت - مطالعه و نمایش آثار باستانی است.

۲-۳۲ موزه (ایران باستان) از جمله بزرگترین موزه ایران است که آثار باستانی ارزشمندی در آن

حفظ و به نمایش گذارده شده است.

۳-۳۲ (لوور- پاریس) - (موزه برتانیای- لندن) - (موزه آر می تاژ- سن پترزبورگ) - (موزه

متروپولیتن - نیویورک)